

2018 M. LAPRIČIO 28 D.

Europos Sąjungos investicijų į regionų plėtrą ir jų poveikio gyvenimo kokybės pokyčiams vertinimas

SANTRAUKA

FINANSŲ
MINISTERIJA

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Paslaugų sutartis yra finansuojama iš Europos socialinio fondo, o Paslaugos teikiamos Finansų ministerijos užsakymu.

Europos Sąjungos investicijų į regionų plėtrą ir jų poveikio gyvenimo kokybės pokyčiams vertinimas atliktas įgyvendinant 2018 m. gegužės 3 d. tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir paslaugų teikėjo UAB „BGI Consulting“ pasirašytą sutartį.

Vertinimo tikslas – optimizuoti investicijas į regionų plėtrą, aktualizuojant gyvenimo kokybės indekso ir jį sudarančių subindeksų reikšmes. Tikslui pasiekti buvo keliami uždaviniai, apimantys 2016 m. atlikto ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimo¹ metu sudaryto gyvenimo kokybės indekso (toliau – GKI) reikšmių atnaujinimą; ESI fondų investicijų pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą sąsajų su GKI subindeksais įvertinimą; ir GKI pritaikomumo investicijų į regionus planavimui, stebėsenai ir poveikio vertinimui analizę.

Atlikto vertinimo metu buvo perskaičiuotos GKI 2007–2016 m. (atskirų GKI subindeksų atveju ir 2017 m.) rodiklių reikšmės ir subindeksų bei GKI įverčiai, parengti interaktyvūs žemėlapiai, nustatyta GKI naudojimo praktika ir potencialas bei pasiūlytas atnaujintas gyvenimo kokybės indeksas, orientuotas į gyventojų pasiekimus. Toliau pristatomi pagrindiniai šio vertinimo rezultatai.

GKI struktūriškai sudarytas iš subindeksų, o šie – iš 2016 m. atlikto tyrimo autorių parinktų gyvenimo kokybę atspindinčių rodiklių. Indeksas sudarytas iš dviejų tipų rodiklių – sietinų su konkrečia administracine teritorija (infrastruktūros tankumas, oro ir vandens kokybė ir pan.) ir sietinų su konkrečioje teritorijoje gyvenančiais individualiais (įvairių paslaugų vartotojų skaičius, pajamos ir pan.). GKI skaičiuojamas savivaldybių lygiu. 2016 m. sudarant GKI, buvo apskaičiuotos visų subindeksų reikšmės visoms savivaldybėms kiekvieniems metams nuo 2007 iki 2014 m. Dabar atlikto vertinimo metu buvo iš naujo perskaičiuotos visų subindeksų reikšmės 2007–2016 metams. Tuo tikslu buvo surinktos 38 rodiklių reikšmės kiekvieniems metams 2007–2016 m. periode, visoms 60 šalies savivaldybių ir bendrai visai šaliai (23.180 (10*61*38) duomenų taškai). Pagal keturis subindeksus papildomai buvo surinkti ir 2017 m. duomenys (1.342 (1*61*22) papildomi duomenų taškai). Sprendimas perskaičiuoti naujai visas GKI reikšmes nuo 2007 m., o ne tik prie buvusios įverčių eilutės pridėti 2015–2017 m. reikšmes, buvo priimtas atsižvelgiant į tai, kad, pirmiausia, dalies GKI sudarančių rodiklių reikšmės atsakingų institucijų galėjo būti patikslintos atgaline data bei, antra, 2016 m. sudaryto GKI skaičiavimo metodikoje, prieinamoje vertintojams, trūko detalios informacijos apie dalies konkrečių rodiklių skaičiavimą. Perskaičiuojant GKI reikšmes, indekso sudarymo metodika nebuvo kvestionuojama ir visos GKI ir jį sudarančių subindeksų reikšmės buvo perskaičiuotos nuosekliai laikantis 2016 m. vertinimo ataskaitoje aprašytų žingsnių, o trūkstamas metodikos vietas interpretuojant vienodai visai tyrimo apimčiai.

Bendrai šalies mastu GKI įvertis analizuojamu 2007–2016 m. laikotarpiu gerėjo – 2007 m. jis buvo 39,8 balo, o 2016 m. jau 55,4 balo². Indekso reikšmės taip pat didėjo kiekvienoje savivaldybėje atskirai, nors tarp atskirų savivaldybių pastebimi gana ryškūs GKI dinamikos skirtumai. Didžiausias teigiamas procentinis pokytis nuo 2007 iki 2016 m. fiksuojamas Šilalės r. savivaldybėje (78,8 proc.), mažiausias – Visagino savivaldybėje (4 proc.). Geriausiai 2016 m. pagal bendrą GKI įvertį atrodė didžiausių miestų savivaldybės: Vilniaus m. sav. įvertis buvo 71,9, Klaipėdos m. sav. – 60,8, Kauno m. sav. – 59,6 ir kelios mažosios savivaldybės: Neringos sav. (62,5 balai), Elektrėnų sav. (61,5 balai).

Geriausias GKI reikšmes analizuojamo laikotarpio pabaigoje demonstruojančios didžiausių miestų savivaldybės turi pakankamai gerus ir stabilius įverčius pagal visus subindeksus, o kai kuriais atvejais ir akivaizdžiai lenkia kitas šalies savivaldybes. Vilniaus ir Klaipėdos miestų savivaldybės 2016 m. buvo tarp

¹ Vertinimą LR finansų ministerijos užsakymu atliko UAB „ESTEP Vilnius“.

² Bendras GKI įvertis apskaičiuotas eliminavus rodiklį „Renovuotų daugiabučių dalis / proc.“, kadangi dėl pasirinktos skaičiavimo metodikos šis rodiklis analizuojamo laikotarpio pabaigoje įgyja neadekvačiai dideles reikšmes ir neleistinai iškreipia materialinių gyvenimo sąlygų subindekso ir viso GKI reikšmes.

pirmaujančių šalies savivaldybių pagal materialinių gyvenimo sąlygų³ bei gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo subindeksų įverčius, Vilniaus m. savivaldybė taip pat demonstravo gerus rezultatus pagal demografijos, pilietinio ir visuomeninio aktyvumo subindeksą, Kauno m. savivaldybė itin išsiskyrė pagal sveikatos paslaugų subindeksą. Visos trys minimos savivaldybės buvo tarp geriausiųjų ir pagal švietimo paslaugų subindeksą.

Prasčiausi bendro GKI įverčiai analizuojamo laikotarpio pabaigoje (2016 m.) buvo Kalvarijos (31,1 balų), Šalčininkų r. (33,7 balai), Vilkaviškio r. (34,3 balai), Kelmės r. (35,8 balai), ir Lazdijų r. (36 balai) savivaldybėse. Šis rezultatas nėra atsitiktinis, kadangi minimos savivaldybės sąrašo apačioje išsilaiko visais analizuojamais metais. Į šią grupę taip pat patenka Zarasų r., Skuodo r., Radviliškio r. savivaldybės. Nors visoms joms būdingas vidutiniškas indekso reikšmių augimas, jis nėra pakankamas pasivyti kitas, geresnius rodiklius jau nuo 2007 m. demonstruojančias šalies savivaldybes. Atsiliekančioms savivaldybėms daugiausia būdingi prasti įverčiai pagal materialinių gyvenimo sąlygų bei gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo, švietimo paslaugų ir demografijos, pilietinio ir visuomeninio aktyvumo subindeksus.

Visgi, būtina paminėti, kad tiek įverčiams kiekvienais analizuojamais metais, tiek ir teigiamai indekso reikšmių dinamikai visu analizuojamu laikotarpiu nemažą reikšmę turi gyventojų skaičius ir jo pokyčiai konkrečioje savivaldybėje. Santykinai didelę GKI rodiklių dalį sudaro rodikliai, matuojantys resursus (infrastruktūrinius, pavyzdžiui, bendrojo lavinimo mokyklų skaičius, ar paslaugų teikimo, pavyzdžiui, gydytojų skaičius, ir panašiai), tenkančius 1000 gyventojų. Taigi, esant mažam gyventojų skaičiui savivaldybėje, bet kokia standartinė viešoji infrastruktūra (kultūros centras, mokykla) dažnai yra naudojama mažesnio kiekio žmonių (pagal GKI logiką tai – privalumas). Atitinkamai, kuo sparčiau savivaldybėje mažėja gyventojų, tuo labiau gerėja tokio pobūdžio rodiklių reikšmės (GKI tai irgi tampa privalumu), kadangi standartiškai viešųjų paslaugų ir viešosios infrastruktūros apimtys yra labiau inertiškos ir prie besikeičiančios demografinės situacijos prisitaiko ne iš karto. Į GKI taip pat yra įtraukti tam tikri konkrečius tipo vietovėms specifiniai rodikliai, kurie negali ir neturi būti siekiami visų šalies savivaldybių. Pavyzdžiui, aukštojo mokslo įstaigos tradiciškai yra koncentruojamos pagrindiniuose šalies miestuose (ir ši tendencija tik ryškėja), panaši situacija yra ir su aukšto lygio sveikatos priežiūros įstaigomis. Visos šios paslaugos ir paslaugoms teikti naudojama infrastruktūra nėra sutelkta konkrečios savivaldybės gyventojams, o yra naudojama visos šalies reikmėms, todėl jų priskyrimas vienai savivaldybei yra klaidinantis gyvenimo kokybės prasme. Šios ir panašios priežastys leidžia savivaldybių situaciją pagal GKI bei susijusių ESI fondų ar kitų viešųjų investicijų poreikį vertinti tik su tam tikromis išlygomis.

Dalinai ir dėl paminėtų priežasčių, GKI iki šiol iš esmės nebuvo naudojamas kaip investicijų planavimo įrankis. Nacionalinio lygmens institucijos (analizuotos LR ūkio ministerijos ir LR vidaus reikalų ministerijos investicijų planavimo praktikos) įprastai turi pasirengusios savo instrumentus, kurie tiksliau atitinka konkrečius ministerijos kuruojamos viešosios srities (-ių) poreikius. Be to, dalis ministerijų (konkrečiu atveju, LR ūkio ministerija) didžiąją dalį investicijų paskirsto konkursų būdu ir tik nedidelėje dalyje priemonių yra numatyti ribojimai ar, atvirkščiai, teikiamas prioritetas tam tikro tipo savivaldybių subjektams, kai gali būti svarbu identifikuoti konkrečius paramai gauti tinkamus teritorinius vienetus. LR vidaus reikalų ministerijos administruojamos priemonės pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą yra tiesiogiai susijusios su gyvenimo kokybės gerėjimo tikslais, o nustatant tikslias vietas, kurioms skiriamos investicijos, buvo orientuojamasi į tam tikrą vietovės tipą – penkių didžiausių šalies miestų tikslinės teritorijos; tikslinės teritorijos, apimančios mažuosius miestus ir kaimo vietas, turinčius nuo 1 iki 6 tūkstančių gyventojų, išskyrus savivaldybių centrus (pagal nustatytus kriterijus atrinko regionų plėtros tarybos); pereinamojo laikotarpio teritorijos ir miestai, turintys daugiau

³ Materialinių sąlygų subindekso reikšmės apskaičiuotos eliminavus rodiklį „Renovuotų daugiabučių dalis / proc.“

kaip 6 tūkst. gyventojų arba esantys savivaldybės centru ir atitinkantys nustatytus principus ir kriterijus. Tačiau pagrindiniai tikslinių teritorijų (miestų) išskyrimo kriterijai apima mažą dalį rodiklių, kurie galėtų būti sietini su gyvenimo kokybės supratimu, ir apsiriboja tik darbo ir verslumo sričių bei gyventojų skaičiaus pokyčio vertinimu. Kaip rodo atlikta faktinių lėšų pasiskirstymo tarp regionų ir juos sudarančių savivaldybių⁴ analizė, aiškesnė regionų ar juos sudarančių savivaldybių specializacija regionų investicinėmis priemonėmis kol kas nėra palaikoma. Šiuo metu, nors ir pagal skirtingas priemones, dauguma tikslinių vietovių įgyvendina labai panašius projektus, susijusius su miestų aplinkos, orientuotos į rekreaciją ar laisvalaikį, tvarkymu.

Remiantis strateginių dokumentų analizės ir atsakingų savivaldybių administracijų tarnautojų apklausos duomenimis, gyvenimo kokybės ar panašūs modeliai (tame tarpe ir GKI) taip pat nėra naudojami savivaldybių arba naudojami tik pavieniais atvejais. Be to, manytina, kad, jeigu tokie modeliai ir naudojami, tai ne kaip pagrindiniai instrumentai, be to, nenuosekliai (keli respondentai nurodė, kad savivaldybė naudojo gyvenimo kokybės modelius, tačiau tai darė tik rengiant kai kuriuos strateginius dokumentus). Vyraujantys metodai, planuojant savivaldybių strateginius tikslus ir su tuo susijusias investicijas, yra SSGG analizė, viešosios konsultacijos (su gyventojais, socialiniais-ekonominiais partneriais, ekspertais) ir gyventojų apklausos. Kita vertus, metodų, nesvarbu kokie jie pasirinkti, vaidmuo planuojant savivaldybių investicijas yra sąlyginai menkas, kadangi labai dažnai, planuojant konkrečias investicijas, savivaldybės pirmiausiai orientuojasi į galimybes gauti finansavimą iš išorinių šaltinių (ESI ar kitų fondų parama), net jeigu tai neatitinka tikrųjų savivaldybės poreikių – net 89 proc. apklausos respondentų nurodė, kad jeigu galimos investicijų kryptys nebūtų apribotos konkrečiomis 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos priemonėmis, pagal kurias galima gauti finansavimą, dalis į regiono plėtros planą (apimančią visas pagrindines planines 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos investicijas į savivaldybes) įtrauktų jų savivaldybės projektų būtų kitokie. Pakankamai akivaizdu, kad pagal dabartinę ESI fondų investicijų planavimo praktiką savivaldybės pastebimo poveikio investicijų kryptims neturi, o susijusios strateginių dokumentų nuostatos iš esmės atkartoja nacionaliniu lygiu nustatytus ESI fondų prioritetus, vietos lygiu labiau koncentruojantis į konkrečių, nustatytas investicijų sritis atitinkančių projektų įgyvendinimą.

Tokias tendencijas patvirtina ir ESI fondų investicijų suderinamumo su GKI subindeksų reikšmių dinamika analizė. ESI fondų investicijų į viešąją infrastruktūrą, paslaugas, žmogiškuosius išteklius apimtys nėra diferencijuojamos remiantis savivaldybių būkle pagal konkrečius GKI subindeksus. Dažniausiai investicijų, pagal 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos priemones kontraktuotų iki 2018 m. liepos mėn., apimtys į prasčiausias atskirų subindeksų reikšmės turėjusias savivaldybes nesiskiria nuo investicijų apimties likusiose savivaldybėse, skaičiuojant vienam gyventojui. O materialinių gyvenimo sąlygų subindekso bei gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo subindekso atveju netgi stebima priešinga situacija – prasčiausias šių subindeksų reikšmės turėjusios savivaldybės gauna ženkliai mažiau susijusių investicijų lyginant su likusių savivaldybių vidurkiu. Tokia investicijų situacija greičiausiai yra nulemta fakto, kad didelė dalis 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos priemonių, skirtų žmogiškųjų išteklių kompetencijų didinimui ir verslo plėtrai, yra įgyvendinamos konkurso būdu, todėl savivaldybės, kuriose vyrauja silpnesnės įmonės, trūksta verslumo, turi mažiau gebėjimų pasinaudoti viešųjų intervencijų teikiamomis galimybėmis.

Kaip jau buvo minėta aukščiau, GKI sudarantys rodikliai (kai kurie pavieniai rodikliai, o taip pat ir bendra rodiklių sistema) turi keletą esminių trūkumų, kurie apriboja korektišką GKI naudojimą planuojant, stebint ir vertinant viešąsias investicijas į šalies regionus. Siekiant sustiprinti vadovaujančiosios institucijos pastangas turėti su gyvenimo kokybės stebėseną susijusį instrumentą, vertinimo metu buvo atlikti

⁴ Pagal iki 2018 m. liepos 15 d. patvirtintus Regionų plėtros planus.

papildomi darbai ir pasiūlyta, kokius GKI rodiklius reikėtų pakeisti bei kokiais papildyti, kad gyvenimo kokybės rodiklių sistema atitiktų šiuolaikinę gyvenimo kokybės sampratą, kuri yra orientuota į individų pasiekimus. Siūloma rinktis rodiklius, kurie kiekvienoje teminėje srityje demonstruotų, kaip gyventojai realizuoja esamų sąlygų visumą ir kokius rezultatus pasiekia individualiame lygmenyje. Taikant tokį požiūrį, neskaičiuojamas infrastruktūros kiekis konkrečiuose teritoriniuose vienetuose, o rodiklių reikšmės nepriklauso nuo gyventojų skaičiaus, kadangi orientuojamasi į rodiklius, demonstruojančius individualią kiekvieno gyventojų situaciją (pajamas, sveikatą, išsilavinimą ir panašiai). Taigi viešosios infrastruktūros, reikalingų paslaugų pasiekiamumas ir kokybė yra matuojami ne tiesiogiai, o per rezultatus, kuriuos jie padeda pasiekti. Pasiūlyta atnaujinta rodiklių sistema sudaro gyvenimo kokybės regionuose indeksą (toliau – GKRI). GKRI rodiklių sistema sudaryta atsižvelgiant į rodiklių prieinamumą detalesniu nei nacionalinis lygmeniu. Nustatyta, kad šiuo metu be didesnių ribojimų ir papildomų išlaidų GKRI gali būti apskaičiuojamas regioniniu (apskričių) lygiu. Tai reiškia, kad rodikliai nėra idealūs teritoriniu ir vieninteliai tinkami turinio aspektais, bet gali būti svarstomi kaip geriausia šiuo metu prieinama alternatyva. Esant valiai toliau vystyti tokią ar panašią rodiklių sistemą, būtų galima svarstyti apie papildomas investicijas į labiau tinkamą rodiklių rinkimą reikalingu teritoriniu detalumu.

GKRI apima tas pačias arba panašias sritis kaip ir GKI. Šios sritys tai – pajamos, darbas, sveikata, švietimas, pilietinė galia, laisvalaikis, saugumas, aplinkos kokybė. Kiekvieną sritį aprašo nuo vieno iki trijų rodiklių, susijusių su srities būkle pasiekimų prasme. Parengta indekso skaičiavimo metodika leidžia išvengti atskirų regionų indekso reikšmių iškraipymo, užtikrinant, kad normalizuotos rodiklių reikšmės neviršytų 1, o atskirų rodiklių indėlis į galutinį srities įvertį bei srities įvertio indėlis į galutinį GKRI įvertį būtų adekvatus, t. y., pavyzdžiui, srities įvertis nebūtų didžiąja dalimi nulėmtas tik vieno kažkurio rodiklio.

Atlikus bandomuosius skaičiavimus pagal atnaujintą GKRI, nustatytos gyvenimo kokybės tendencijos 2014–2016 m. Tiek bendrai šalyje, tiek ir atskiruose regionuose, su nedidele išimtimi, GKRI indekso įverčiai analizuojamu laikotarpiu gerėjo. Suminio šalies indekso pokytis per trejus metus sudarė 9,48 balo (nuo 54,36 balų 2014 m. iki 63,84 balų 2016 m.). Šalies regionus šiuo aspektu galima suskirstyti į kelias grupes – spartų teigiamą pokytį demonstruojančios apskritys (Alytaus apskritis, Klaipėdos apskritis, Vilniaus apskritis; daugiau kaip 15 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu); vidutinišką – spartų teigiamą pokytį demonstruojančios apskritys (Panevėžio apskritis, Tauragės apskritis; nuo 10 iki 15 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu); vidutinišką – lėtesnį teigiamą pokytį demonstruojančios apskritys (Telšių apskritis, Utenos apskritis; nuo 5 iki 10 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu) ir lėtą teigiamą pokytį demonstruojančios apskritys (Kauno apskritis, Šiaulių apskritis; nuo 0 iki 5 balų pokytis analizuojamu laikotarpiu). Vienoje apskrityje (Marijampolės) analizuojamu laikotarpiu bendras GKRI įvertis sumažėjo 1,32 balo.

Kalbant apie absoliučius įverčius, 2016 m. geriausiai atrodo Vilniaus (78,86 balai), Kauno (69,74 balai) ir Klaipėdos (68,43 balai) apskritys. Sąlyginai ne tiek daug atsilieka Panevėžio apskritis (62,24 balai). Toliau rikiuojasi geras augimo tendencijas analizuojamu laikotarpiu pademonstravusi Alytaus apskritis (56,69 balai) ir, atvirkščiai, analizuojamu laikotarpiu stagnuojanti Šiaulių apskritis (51,95 balai). Gerokai nuo šalies vidurkio 2016 m. atsilieka Tauragės (47,42 balai), Telšių (48,43 balai) ir Utenos (48,82 balai) apskritys, o prasčiausiai atrodo Marijampolės apskritis (38,68 balai).

Tai, kad pagrindinės investicijų kryptys nustatomos ir valstybinio ar regioninio planavimo būdu įgyvendinamų priemonių atveju, lėšos tarp savivaldybių ir (arba) regionų paskirstomos iš esmės nacionalinio lygmens institucijų sprendimu, suponuoja nuomonę, kad ir GKRI ar panašūs gyvenimo kokybės indeksai turėtų būti naudojami pirmiausiai nacionaliniu lygiu. Esant bendram ESI fondų administravime dalyvaujančių institucijų ir politinės valdžios pritarimui dėl gyvenimo kokybės parametrų svarbos planuojant, stebint ir vertinant viešąsias intervencijas, gyvenimo kokybės rodiklių sistema pirmiausiai turėtų būti naudojama vadovaujančiosios institucijos (LR finansų ministerija), kuri stebėtų bendrus indekso pokyčius skirtingose šalies teritorijose. Bendro, bet ne šakinio, požiūrio į gyvenimo kokybę poreikis yra akivaizdus nagrinėjant atskirų rodiklių intervencijos logiką. Faktiškai visi gyventojų

pasiekimus atspindintys rodikliai yra veikiami skirtingų priežasčių, atstovaujančių skirtingas viešosios politikos sritis. Taigi, yra būtinas bendras koordinavimas, kurį galėtų užtikrinti vadovaujančioji institucija, o šakinės ministerijos (dažniausiai jų grupės) turėtų prisiimti atsakomybę už atskirus rodiklius ir su jais susijusius veiksmus.

Naujajame programavimo periode numatomi pokyčiai regioninių investicijų planavimo srityje. Tam tikros pageidaujamų pokyčių gairės pateikiamos Lietuvos regioninės politikos Baltojoje knygoje 2017–2030⁵. Šiame dokumente regioninės politikos tikslas artinamas prie GKRI koncepcijos ir numatoma, kad Lietuvos regioninės politikos tikslas – „sudaryti oraus, aktyvaus, saugaus, sveiko ir patrauklaus gyvenimo ir darbo prielaidas visoje Lietuvoje“. Tai skatina teritorijų plėtrą vertinti ir planuoti ne per konkrečios infrastruktūros ar paslaugų buvimą konkrečioje savivaldybėje, bet per galimybes visiems gyventojams per nustatytą laiką pasiekti reikalingų viešųjų paslaugų teikimo vietą. Baltojoje knygoje yra pasiūlytas paslaugų pasiekiamumo standartas, kurį turėtų atitikti visos teritorijos Lietuvoje. Jeigu toks požiūris į regionų plėtrą galutinai įsitvirtins ir bus naudojamas planuojant viešąsias intervencijas, naujieji su regionų plėtra susiję instrumentai ir GKRI ar panašus modelis, matuojantis gyventojų pasiekimus, kurie didele dalimi priklauso ir nuo kokybiškų paslaugų prieinamumo, gali puikiai papildyti vienas kitą.

---

⁵ Lietuvos regioninės politikos Baltoji knyga 2017–2030, pritarta Nacionalinės regioninės plėtros tarybos posėdyje 2017 m. gruodžio 15 d.